

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

7. märts 2017**

[24. märtsi 2017. aasta määrusega parandatud tekst]

Eelotsusetaotlus — Määrus (EÜ) nr 810/2009 — Artikli 25 lõike 1 punkt a — Piiratud territoriaalse kehtivusega viisa — Niisuguse viisa väljastamine humanitaarkaaluks või rahvusvaheliste kohustuste täitmiseks — Mõiste „rahvusvahelised kohustused“ — Euroopa Liidu põhiõiguste harta — Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon — Genfi konventsioon — Viisa väljastamine juhul, kui esineb tõendatud oht, et rikutakse põhiõiguste harta artiklit 4 ja/või artiklit 18 — Kohustuse puudumine

Kohtuasjas C-638/16 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Conseil du Contentieux des Étrangers' (välismaalaste küsimustes pädev halduskohus, Belgia) 8. detsembri 2016. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 12. detsembril 2016, menetluses

X ja X

versus

Belgia riik,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident A. Tizzano, kodade presidendid L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça ja M. Berger (ettekandja), kohtunikud A. Borg Barthet, A. Arabadjiev, C. Toader, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda, S. Rodin ja F. Biltgen,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: ametnik V. Giacobbo-Peyronnel,

arvestades kirjalikus menetluses ja 30. jaanuari 2017. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— X ja X, esindajad: *avocat* T. Wibault ja *avocat* P. Robert,

— Belgia valitsus, esindajad: C. Pochet ja M. Jacobs, keda abistasid eksperdid C. L'hoir, M. Van Regemorter ja F. Van Dijck, ning *avocat* E. Derricks ja *avocat* F. Motulsky,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

- Tšehhi valitsus, esindaja: M. Smolek,
  - Taani valitsus, esindajad: N. Lyshøj ja C. Thorning,
  - Saksamaa valitsus, esindaja: T. Henze,
  - Eesti valitsus, esindaja: N. Grünberg,
  - Prantsuse valitsus, esindaja: E. Armoet,
  - Ungari valitsus, esindaja: M. Fehér,
  - Malta valitsus, esindaja: A. Buhagiar,
  - Madalmaade valitsus, esindaja: M. de Ree,
  - Austria valitsus, esindaja: J. Schmoll,
  - Poola valitsus, esindajad: M. Kamejsza, M. Pawlicka ja B. Majczyna,
  - Sloveenia valitsus, esindajad: V. Klemenc ja T. Mihelič Žitko,
  - [parandatud 24. märtsi 2017. aasta määrusega] Slovakkia valitsus, esindaja: M. Kianička,
  - Soome valitsus, esindaja: J. Heliskoski,
  - Euroopa Komisjon, esindajad: C. Cattabriga ja G. Wils,
- olles 7. veebruari 2017. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
- on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määruse (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri) (ELT 2009, L 243, lk 1; parandus ELT 2013, L 154, lk 10), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrusega (EL) nr 610/2013 (ELT 2013, L 182, lk 1) (edaspidi „viisaeeskiri“), artikli 25 lõike 1 punkti a ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikleid 4 ja 18.
- 2 Taotlus on esitatud X ja X ning Belgia riigi vahelises kohtuvaidluses piiratud territoriaalse kehtivusega viisade väljastamisest keeldumise üle.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

- 3 Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artiklis 1 „Kohustus austada inimõigusi“ on ette nähtud:

„Konventsiooniosalised tagavad igaühele, kes on nende jurisdiktsiooni all, konventsiooni I osas määratletud õigused ja vabadused.“

- 4 EIÕK I osas olevas artiklis 3 „Piinamise keelamine“ on sätestatud:

„Kedagi ei või piinata ega ebainimlikult või alandavalt kohelda ega karistada.“

- 5 Genfis 28. juulil 1951 alla kirjutatud pagulasseisundi konventsiooni (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. kd, lk 150, nr 2545 (1954)), mida on täiendatud 31. jaanuaril 1967 New Yorgis sõlmitud pagulasseisundi protokolliga, mis jõustus 4. oktoobril 1967 (edaspidi „Genfi konventsioon“), artikli 33 „Välja- või tagasisaatmise lubamatus (*refoulement*)“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Osalisriik ei saada pagulast oma territooriumilt välja ega tagasi („refouler“) mis tahes viisil selle territooriumi piiridele, kus tema elu või vabadus on ohus mingisse rassi, rahvusesse või usku või sotsiaalsesse gruppidele kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu.“

Liidu õigus

Harta

- 6 Vastavalt harta artiklile 4 „Piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeld“:

„Kedagi ei tohi piinata ega ebainimlikult või alandavalt kohelda ega karistada.“

- 7 Harta artikli 18 „Varjupaigaõigus“ kohaselt:

„Varjupaigaõigus tagatakse [Genfi konventsiooni] sätete ning Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu [...] kohaselt.“

- 8 Harta artikli 51 „Reguleerimisala“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Harta sätted on subsidiaarsuse põhimõtet arvesse võttes ette nähtud liidu institutsioonidele, organitele ja asutustele ning liikmesriikidele üksnes liidu õiguse kohaldamise korral. [...]“

Viisaeeskiri

- 9 Viisaeeskirja põhjenduse 29 kohaselt:

„Käesoleva määrusega täidetakse põhiõigusi ja peetakse kinni põhimõtetest, mida tunnustatakse eelkõige [EIÕKs] ja [hartas].“

10 Selle eeskirja artikli 1 „Eesmärk ja reguleerimisala“ lõikes 1 on sätestatud:

„Käesoleva määrusega kehtestatakse menetlused ja tingimused viisade andmiseks liikmesriikide territooriumi läbimiseks transiidi eesmärgil või kavandatud viibimiseks liikmesriikide territooriumil kestusega kuni 90 päeva mis tahes 180-päevase ajavahemiku jooksul.“

11 Sama eeskirja artiklis 2 on ette nähtud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

2) „viisa“ – liikmesriigi antud luba

- a) liikmesriikide territooriumi läbimiseks transiidi eesmärgil või seal kavandatud viibimiseks kestusega kuni 90 päeva mis tahes 180-päevase ajavahemiku jooksul;
- b) liikmesriikide lennujaamade rahvusvaheliste transiidialade läbimiseks;

[...]“

12 Viisaeeskirja artiklis 25 „Piiratud territoriaalse kehtivusega viisa andmine“ on ette nähtud:

„1. Piiratud territoriaalse kehtivusega viisa antakse erandkorras järgmistel juhtudel:

- a) kui asjaomane liikmesriik peab humanitaarkaalu tõttu, riiklikest huvidest või rahvusvahelistest kohustustest tulenevalt vajalikuks järgmist:
  - i) teha erand põhimõttest, et peavad olema täidetud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määruses (EÜ) nr 562/2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad) (ELT 2006, L 105, lk 1)] sätestatud sisenemise tingimused;
  - ii) anda viisa vaatamata sellele, et liikmesriik, kellega on konsulteeritud artikli 22 kohaselt, on ühtse viisa andmise vastu, või
  - iii) anda viisa olukorra kiireloomulisuse tõttu [...];

või

- b) kui konsulaat peab põhjendatuks anda [...] 180-päevaseks ajavahemikuks uus viisa taotlejale, kes on 90-päevase kehtivusajaga ühtse viisa või piiratud territoriaalse kehtivusega viisa sama 180-päevase ajavahemiku jooksul juba ära kasutanud.

2. Piiratud territoriaalse kehtivusega viisa kehtib viisa andnud liikmesriigi territooriumil. See võib erandkorras kehtida rohkem kui ühe liikmesriigi territooriumil, tingimusel et iga asjaomane liikmesriik kiidab selle heaks.

[...]

4. Kui piiratud territoriaalse kehtivusega viisa on antud lõike 1 punktis a osutatud juhtudel, saadavad viisa andnud liikmesriigi keskasutused viivitamata asjaomase teabe teiste liikmesriikide keskasutustele [...]

5. [...] andmed lisatakse viisainfosüsteemi pärast sellise viisa väljaandmist käsitleva otsuse tegemist.“

13 Viisaeeskirja artikli 32 lõike 1 alapunktis b „Viisa andmisest keeldumine“ on ette nähtud:

„Ilma et see piiraks artikli 25 lõike 1 kohaldamist, keeldutakse viisa andmisest järgmistel juhtudel:

[...]

b) kui on põhjendatult alust kahelda taotleja [...] kavatsuses lahkuda liikmesriikide territooriumilt enne taotletava viisa kehtivusaja lõppu.“

Määrus (EL) 2016/399

14 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määruse (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad) (ELT 2016, L 77, lk 1; edaspidi „Schengeni piirieskirjad“), artikkel 4 „Põhiõigused“ on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva määruse kohaldamisel toimivad liikmesriigid täielikus kooskõlas asjakohaste liidu õigusaktide, sealhulgas [hartaga], asjakohaste rahvusvaheliste õigusaktide, sealhulgas [Genfi konventsiooniga], rahvusvahelisele kaitsele juurdepääsuga seotud kohustuste, eriti tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõttega, ning põhiõigustega. Kooskõlas liidu õiguse üldiste põhimõtetega võetakse käesoleva määruse alusel tehtavad otsused vastu üksikjuhtumipõhiselt.“

15 Schengeni piirieskirjade artiklis 6 „Sisenemise nõuded kolmandate riikide kodanikele“ on ette nähtud:

„1. Kuni 90-päevaseks kavandatud viibimiseks liikmesriikide territooriumil mis tahes 180-päevase ajavahemiku jooksul [...] kehtivad kolmandate riikide kodanikele järgmised territooriumile sisenemise tingimused:

a) neil on kehtiv reisidokument [...]

b) neil on kehtiv viisa, kui see on nõutav [...]

c) nad tõendavad kavatsetava viibimise eesmärki ja tingimusi ning neil on piisavalt elatusvahendeid [...]

d) nende kohta ei ole [...] hoiatust sisenemise keelamise eesmärgil;

e) nad ei ohusta ühegi liikmesriigi avalikku korda, sisejulgeolekut, rahvatervist või rahvusvahelisi suhteid [...]

[...]

5. Erandina lõikest 1:

[...]

c) kolmanda riigi kodanikel, kes ei täida ühte või mitut lõikes 1 sätestatud tingimust, võib liikmesriik lubada siseneda oma territooriumile humanitaarsetel kaalutlustel, riiklikes huvides või rahvusvaheliste kohustuste tõttu. [...]“

Direktiiv 2013/32/EL

- 16 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT 2013, L 180, lk 60) artiklis 3 on sätestatud:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõikide rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes, mis on esitatud liikmesriigi territooriumil, kaasa arvatud piiril, territoriaalvetes või transiiditsoonis, ning rahvusvahelise kaitse äravõtmise suhtes.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata liikmesriikide välisesindustele esitatud diplomaatilise või territoriaalse varjupaiga taotluste suhtes.

[...]“

Määrus (EL) nr 604/2013

- 17 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (ELT 2013, L 180, lk 31), artiklis 1 „Sisu“ on ette nähtud:

„Käesolevas määruses sätestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest („vastutav liikmesriik“).“

- 18 Määruse nr 604/2013 artikli 3 lõike 1 kohaselt:

„Liikmesriigid vaatavad läbi selliste kolmanda riigi kodanike või kodakondsuseta isikute rahvusvahelise kaitse taotlused, kes taotlevad rahvusvahelist kaitset mõne liikmesriigi territooriumil, sealhulgas piiril või transiidialal. [...]“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 19 Põhikohtuasja kaebajad, abielupaar ja nende kolm alaealist väikelast on Süüria kodanikud ja elavad Aleppos (Süüria). Nad esitasid 12. oktoobril 2016 viisaeeskirja artikli 25 lõike 1 punkti a alusel taotlused piiratud territoriaalse kehtivusega viisade saamiseks Belgia saatkonnale Beirutis (Liibanon), pöördudes järgmisel päeval tagasi Süüriasse.
- 20 Taotluste põhjendamiseks selgitasid põhikohtuasja kaebajad, et viisade eesmärk on võimaldada neil lahkuda sissepiiratud Aleppo linnast, et esitada varjupaigataotlus Belgias. Üks põhikohtuasja kaebajatest avaldas muu hulgas, et terroristlik rühmitus oli ta röövunud, teda peksnud ja piinanud, enne kui ta lõpuks lunaraha vastu vabaks lasti. Põhikohtuasja kaebajad rõhutasid eriti julgeolekukorra halvenemist Süürias üldiselt ja konkreetsemalt Aleppos, ning samuti asjaolu, et õigeusklike kristlastena on neil karta tagakiusamist nende usuliste veendumuste tõttu. Nad lisasid, et neil on võimatu lasta end naaberriikides pagulastena registreerida, arvestades nimelt asjaolu, et Liibanoni ja Süüria vaheline piir on vahepeal suletud.
- 21 Office des étrangers (välismaalaste amet, Belgia) jättis need taotlused rahuldamata 18. oktoobri 2016. aasta otsustega, mis tehti põhikohtuasja kaebajatele teatavaks 25. oktoobril 2016. Office des étrangers selgitas muu hulgas, et põhikohtuasja kaebajad kavatsevad Belgias viibida rohkem kui 90 päeva, et EIÕK artikkel 3 ei kohusta selle konventsiooni osalisriike oma territooriumile vastu võtma „isikuid, kes elavad katastroofilises olukorras“, ja et Belgia diplomaatilised esindused ei kuulu niisuguste

ametiasutuste hulka, kellele välismaalane saab esitada varjupaigataotluse. Office des étrangers leidis, et lubada anda põhikohtuasja kaebajatele sissesõiduvõisa, et nad saaksid esitada varjupaigataotluse Belgias, tähendaks neil niisuguse taotluse diplomaatilises esinduses esitamise võimaldamist.

- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus, kus põhikohtuasja kaebajad on need otsused vaidlustanud, täpsustab, et kaebajad on siseriikliku „äärmiselt kiireloomulise“ menetluse raames taotlenud kõnealuste otsuste täitmise peatamist. Kuna kohaldatavate siseriiklike õigusnormide seisukohalt on sellise taotluse vastuvõetavus kaheldav, otsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus pöörduda Cour constitutionnelle'i (Belgia konstitutsioonikohus) poole, et viimane seda olukorda selgitaks. Cour constitutionnelle'i vastust oodates jätkab eelotsusetaotluse esitanud kohus põhikohtuasja läbivaatamist äärmiselt kiireloomulises menetluses.
- 23 Põhikohtuasja kaebajad väidavad eelotsusetaotluse esitanud kohtus, et harta artikkel 18 paneb liikmesriikidele positiivse kohustuse tagada varjupaigaõigus, ja rahvusvahelise kaitse andmine on ainus viis, kuidas vältida EIÕK artikli 3 ja harta artikli 4 rikkumise ohtu. Kuna käesoleval juhul on Belgia ametiasutused ise leidnud, et kaebajad on erakorralises humanitaarolukorras, siis väidavad põhikohtuasja kaebajad, et arvestades Belgia Kuningriigi rahvusvahelisi kohustusi, on viisaeeskirja artikli 25 lõike 1 punkti a kohaldamise tingimused täidetud, ja nad järeldavad sellest, et taotletud viisad oleks neile tulnud humanitaarloomustel väljastada.
- 24 Belgia riik omalt poolt leiab, et ei pea EIÕK artikli 3 ega Genfi konventsiooni artikli 33 alusel kolmanda riigi kodanikku oma territooriumile lubama, vaid tema ainus kohustus sellega seoses seisneb kohustuses järgida välja- või tagasisaatmise keeldu.
- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitab, et vastavalt EIÕK artiklile 1 – nii, nagu seda tõlgendab Euroopa Inimõiguste Kohus – saavad põhikohtuasja kaebajad tugineda EIÕK artiklile 3 ainult juhul, kui nad kuuluvad Belgia „jurisdiktsiooni“ alla. Samas ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohus kindel, kas viisapoliitika elluviimist võib käsitada jurisdiktsiooni teostamisena. Lisaks on eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas riiki sisenemise õigus võib ennetavate meetmete võtmise kohustuse ja välja- või tagasisaatmise lubamatuse põhimõttega kaasneva õigusena tuleneda EIÕK artiklist 3 ning *mutatis mutandis* Genfi konventsiooni artiklist 33.
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab veel, et erinevalt EIÕK artiklist 3 ei sõltu harta artikli 4 kohaldamine mitte jurisdiktsiooni teostamisest, vaid liidu õiguse rakendamisest. Samas ei nähtu aluslepingutest ega hartast, et see kohaldamine oleks territoriaalselt piiratud.
- 27 Viisaeeskirja artikli 25 kohta märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et see eeskiri näeb muu hulgas ette, et viisa antakse juhul, kui liikmesriik „peab“ seda rahvusvahelistest kohustustest tulenevalt „vajalikuks“. Nimetatud kohtul on siiski tekkinud küsimus, kui suur on liikmesriikidel selles kontekstis olev kaalutlusruum, ja ta leiab, et arvestades rahvusvahelisi kohustusi ja hartast tulenevaid kohustusi, võib siinjuures igasugune kaalutlusõigus olla välistatud.
- 28 Neil asjaoludel otsustas Conseil du Contentieux des Étrangers (välismaalaste küsimustes pädev halduskohus, Belgia) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas viisaeeskirja artikli 25 lõike 1 punktis a osutatud „rahvusvaheliste kohustuste“ all peetakse silmas kõiki hartaga tagatud õigusi, sealhulgas konkreetselt artiklitega 4 ja 18 tagatud õigusi, ning kas need hõlmavad ka kohustusi, mida liikmesriigid peavad täitma EIÕK ja Genfi konventsiooni artikli 33 alusel?

2. a) Arvestades vastust esimesele küsimusele: kas viisaeeskirja artikli 25 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik, kellele esitatakse piiratud territoriaalse kehtivusega viisa taotlus, on kohustatud, arvestades tema kaalutlusruumi seoses juhtumi asjaoludega, taotletud viisa väljastama, kui esineb tõendatud oht, et rikutakse harta artiklit 4 ja/või artiklit 18, või muu liikmesriigil lasuva rahvusvahelise kohustuse rikkumise oht?
- b) Kas vastust sellele küsimusele mõjutab see, kas taotlejal on selle liikmesriigiga, kellele viisataotlus esitatakse, sidemeid (näiteks peresidemed, vastuvõtuperekonnad, käendajad ja sponsorid jne)?“

Kiirmenetlus

- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on esitanud taotluse lahendada käesolev eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel kiirmenetluses.
- 30 Selle taotluse põhjendamiseks viitas eelotsusetaotluse esitanud kohus muu hulgas relvastatud konfliktist tingitud väga keerulisele olukorrale Süürias, sellele, et põhikohtuasja kaebajate lapsed on väikesed, et põhikohtuasja kaebajad on eriti haavatavad, sest nad kuuluvad õigeusklike kristlaste kogukonda, ja eelkõige asjaolule, et selles kohtus on pooleli äärmiselt kiireloomuline täitmise peatamise menetlus.
- 31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustas seejuures, et käesolev menetlus peatab tema lahendatava kohtuasja menetluse.
- 32 Selles küsimuses tuleb esiteks märkida, et käesolev eelotsusetaotlus, mis puudutab viisaeeskirja artikli 25 lõike 1 punkti a tõlgendamist, tõstatab küsimused valdkondade kohta, mis on toodud EL toimimise lepingu kolmanda osa V jaotises, mis käsitleb vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala. Seetõttu on seda võimalik lahendada kodukorra artikli 107 lõike 1 alusel kiirmenetluses.
- 33 Teiseks ei ole vaidlust selle üle, et vähemalt selle kuupäeva seisuga, mil vaadatakse läbi taotlus lahendada käesolev eelotsuseasi eelotsuse kiirmenetluses, valitseb oht, et põhikohtuasja kaebajaid võidakse tõepoolest kohelda ebainimlikult või alandavalt, ning seda tuleb lugeda asjaoluks, mis annab alust kodukorra artikli 107 ja sellele järgnevate artiklite kohaldamiseks.
- 34 Eelnevat arvestades otsustas Euroopa Kohtu viies koda 15. detsembril 2016 ettekandja-kohtuniku ettepaneku põhjal ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotluse lahendada eelotsusetaotlus kiirmenetluses. Samuti otsustas ta paluda Euroopa Kohtul määrata see kohtuasi läbivaatamiseks suurkojale.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Euroopa Kohtu pädevus

- 35 Euroopa Kohtu pädevuse vastata eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele on muu hulgas vaidlustanud Belgia valitsus põhjusel, et viisaeeskirja artikli 25 lõige 1, mille tõlgendust palutakse, ei ole põhikohtuasjas vaidluse all olevatele taotlustele kohaldatav.
- 36 Eelotsusetaotlusest ilmneb siiski üheselt, et nimetatud taotlused esitati viisaeeskirja artikli 25 alusel humanitaarkaalutlustel.
- 37 Mis puudutab küsimust, kas viisaeeskiri on kohaldatav niisugustele taotlustele, nagu on arutuse all põhikohtuasjas ja mille eesmärk on võimaldada kolmanda riigi kodanikel esitada varjupaigataotlus liikmesriigi territooriumil, siis see küsimus on lahutamatult seotud vastustega, mis tuleb anda

käesolevale eelotsusetaotlusele. Neil asjaoludel on Euroopa Kohus pädev eelotsusetaotlust lahendama (vt selle kohta kohtuotsus, 10.9.2015, Wojciechowski, C-408/14, EU:C:2015:591, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 38 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas viisaeeskirja artikli 25 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et selles mainitud rahvusvahelised kohustused hõlmavad kõikide hartaga tagatud õiguste ja iseäranis harta artiklite 4 ja 18 ning EIÕK ja Genfi konventsiooni artikliga 33 tagatud õiguste järgimist liikmesriigi poolt. Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas tema esimesele küsimusele antud vastust arvestades tuleb viisaeeskirja artikli 25 lõike 1 punkti a tõlgendada nii, et liikmesriik, kellele esitatakse piiratud territoriaalse kehtivusega viisa taotlus, on kohustatud taotletud viisa väljastama, kui esineb tõendatud oht, et rikutakse harta artiklit 4 ja/või artiklit 18, või oht rikkuda muud liikmesriigil lasuvat rahvusvahelist kohustust. Kui see on asjakohane, siis palub nimetatud kohus selgitada, kas sidemete olemasolul taotleja ja viisataotluse saanud liikmesriigi vahel on sellel küsimuses tähtsust.
- 39 Sissejuhatuseks tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ei takista asjaolu, et eelotsusetaotluse esitanud kohus on eelotsuse küsimuse sõnastuses viidanud vaid liidu õiguse teatud sätetele, Euroopa Kohut esitamast sellele kohtule kogu tõlgenduslikku teavet, mis võib viimasel aidata menetletavat kohtuasja lahendada, olenemata sellest, kas liikmesriigi kohus on neile aspektidele oma küsimustes viidanud või mitte. Euroopa Kohus võib selleks liikmesriigi kohtu esitatud materjalist ja eelkõige eelotsusetaotluse põhjendusest tuletada need liidu õiguse aspektid, mis vajavad vaidluse eset silmas pidades tõlgendamist (vt eelkõige kohtuotsus, 12.2.2015, Oil Trading Poland, C-349/13, EU:C:2015:84, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 40 Käesoleval juhul olgu märgitud, et viisaeeskiri võeti vastu EÜ asutamislepingu artikli 62 punkti 2 alapunkti a ja alapunkti b punkti ii alusel, mille kohaselt Euroopa Liidu Nõukogu kehtestab meetmed viisade kohta kuni kolmekuulise kavatsatud viibimise puhuks, sealhulgas liikmesriikide viisade väljastamise korra ja tingimused.
- 41 Viisaeeskirja artikli 1 kohaselt on selle eeskirja eesmärk näha ette menetlused ja tingimused viisade andmiseks liikmesriikide territooriumi läbimiseks transiidi eesmärgil või kavandatud viibimiseks liikmesriikide territooriumil kestusega kuni 90 päeva mis tahes 180-päevase ajavahemiku jooksul. Viisaeeskirja artikli 2 punkti 2 alapunktides a ja b on „viisa“ määratletud selle eeskirja tarbeks kui „liikmesriigi antud luba“ „liikmesriikide territooriumi läbimiseks transiidi eesmärgil või seal kavandatud viibimiseks kestusega kuni 90 päeva mis tahes 180-päevase ajavahemiku jooksul“ ja „liikmesriikide lennujaamade rahvusvaheliste transiidialade läbimiseks“.
- 42 Eelotsusetaotlusest ja Euroopa Kohtule esitatud toimiku materjalidest ilmneb aga, et põhikohtuasja kaebajad esitasid Belgia saatkonnale Liibanonis viisataotlused humanitaarkaaluks viisaeeskirja artikli 25 alusel eesmärgiga taotleda Belgiasse saabumisel sellelt liikmesriigilt varjupaika ning seejärel saada elamisluba, mille kehtivusaeg ei oleks piiratud 90 päevaga.
- 43 Kuigi need taotlused esitati formaalselt viisaeeskirja artikli 25 alusel, ei kuulu need vastavalt viisaeeskirja artiklile 1 selle eeskirja kohaldamisalasse, täpsemalt selle artikli 25 lõike 1 punkti a kohaldamisalasse, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus palus tõlgendada seoses selles esineva mõistega „rahvusvahelised kohustused“.

- 44 Lisaks, nagu oma kirjalikes seisukohtades märgivad Belgia valitsus ja Euroopa Komisjon, ei ole liidu seadusandja tänase päeva seisuga ELTL artikli 79 lõike 2 punkti a alusel vastu võtnud ühtegi õigusakti liikmesriikide poolt kolmandate riikide kodanikele humanitaarkaaluksel pikaajaliste viisade või elamislubade väljastamise kohta, mistõttu kuuluvad põhikohtuasjas käsitletavat taotlused üksnes siseriikliku õiguse kohaldamisalasse.
- 45 Kuna liidu õigus ei reguleeri põhikohtuasjas käsitletavat olukorda, ei ole sellele kohaldatavad harta sätted ja sealhulgas selle artiklid 4 ja 18, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus oma küsimustes viitas (vt selle kohta eelkõige kohtuotsused, 26.2.2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punkt 19, ning 27.3.2014, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 46 Eelnevat järeldust ei väära asjaolu, et viisaeeskirja artikli 32 lõike 1 punktis b on viisa andmisest keeldumise põhjusena, kuid mitte selle eeskirja kohaldamatuse alusena nimetatud põhjendatud kahtlust „taotleja [...] kavatsuses lahkuda liikmesriikide territooriumilt enne taotletava viisa kehtivusaja lõppu“.
- 47 Põhikohtuasjas käsitletavat olukorda ei iseloomusta nimelt mitte niisuguste kahtluste esinemine, vaid taotlus, mille eesmärk erineb lühiajalise viisa eesmärgist.
- 48 Olgu lisatud, et vastupidine järeldus võimaldaks kolmanda riigi kodanikel esitada viisaeeskirja alusel viisataotlusi eesmärgiga saada rahvusvaheline kaitse enda valitud liikmesriigis – samas kui viisaeeskiri kehtestati selleks, et väljastada viisasid liikmesriikides kuni 90-päevaseks viibimiseks mis tahes 180-päevase ajavahemiku jooksul –, see aga läheks vastuollu määrusega nr 604/2013 loodud süsteemiga.
- 49 Oluline on veel märkida, et selline vastupidine järeldus tähendaks, et liikmesriigid on viisaeeskirja alusel kohustatud faktiliselt võimaldama kolmandate riikide kodanikel esitada rahvusvahelise kaitse taotlusi liikmesriikide välisesindustele kolmanda riigi territooriumil. Kuna aga viisaeeskirja eesmärk ei ole liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine rahvusvahelise kaitse valdkonnas, tuleb tõdeda, et ELTL artikli 78 alusel vastu võetud liidu õigusaktid, mis reguleerivad rahvusvahelise kaitse taotlustele kohaldatavaid menetlusi, ei näe niisugust kohustust ette, vaid hoopis välistavad oma kohaldamisalast liikmesriikide välisesindustele esitatud taotlused. Nii ilmneb direktiivi 2013/32 artikli 3 lõigetest 1 ja 2, et see direktiiv on kohaldatav rahvusvahelise kaitse taotlustele, mis on esitatud liikmesriigi territooriumil, kaasa arvatud piiril, territoriaalvetes või transiiditsoonis, kuid mitte diplomaatilise või territoriaalse varjupaiga taotlustele, mis on esitatud liikmesriikide välisesindustele. Ka määruse nr 604/2013 artiklitest 1 ja 3 tuleneb, et see määrus kohustab liikmesriike vaatama läbi rahvusvahelise kaitse taotlused, mis on esitatud liikmesriigi territooriumil, kaasa arvatud piiril või transiiditsoonis, ja et selles määruses sätestatud menetlused on kohaldatavad ainult niisugustele rahvusvahelise kaitse taotlustele.
- 50 Neil asjaoludel kvalifitseerisid Belgia ametiasutused põhikohtuasjas vaidluse all olevad taotlused ekslikult lühiajaliste viisade taotlusteks.
- 51 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et viisaeeskirja artiklit 1 tuleb tõlgendada nii, et piiratud territoriaalse kehtivusega viisa taotlus, mille kolmanda riigi kodanik on selle eeskirja artikli 25 alusel humanitaarkaaluksel esitanud vastuvõtva liikmesriigi välisesindusele kolmanda riigi territooriumil eesmärgiga esitada sellesse liikmesriiki saabumisel rahvusvahelise kaitse taotlus ja seega viibida selles liikmesriigis kauem kui 90 päeva 180-päevase ajavahemiku jooksul, ei kuulu selle eeskirja kohaldamisalasse, vaid käesoleval hetkel kehtiva liidu õiguse kohaselt kuulub see üksnes siseriikliku õiguse kohaldamisalasse.

Kohtukulud

- 52 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määruse (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri), (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrusega (EL) nr 610/2013) artiklit 1 tuleb tõlgendada nii, et piiratud territoriaalse kehtivusega viisa taotlus, mille kolmanda riigi kodanik on selle eeskirja artikli 25 alusel humanitaarkaaluksel esitanud vastuvõtva liikmesriigi välisesindusele kolmanda riigi territooriumil eesmärgiga esitada sellesse liikmesriiki saabumisel rahvusvahelise kaitse taotlus ja seega viibida selles liikmesriigis kauem kui 90 päeva 180-päevase ajavahemiku jooksul, ei kuulu selle eeskirja kohaldamisalasse, vaid käesoleval hetkel kehtiva liidu õiguse kohaselt kuulub see üksnes siseriikliku õiguse kohaldamisalasse.

Allkirjad